

Ian McEwan

Stroje ako ja

Nový román popredného britského spisovateľa

SVETOVÁ PRÓZA

SVETOVÁ PRÓZA

Ian
McEwan

Stroje ako ja
a ľudia ako vy

Z angličtiny preložila
KATARÍNA JUSKOVÁ

slovar

Copyright © Ian McEwan 2019

Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o., Bratislava 2020

Translation © Katarína Jusková 2020

Poetry translation © Jana Kantorová-Báliková 2020

Poetry translation © Ján Zambor 2020

Cover photographs © Lily Richards 2020

ISBN 978-80-556-3933-8

Všetky práva vyhradené. Nijaká časť tejto knihy sa nesmie reprodukovať ani šíriť v nijakej forme, žiadnymi prostriedkami, ani elektronickými, ani mechanickými, ani vo forme fotokópií, nahrávok, prostredníctvom súčasného a ani budúceho informačného systému a podobne, bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

Venujem Graemovi Mitchisonovi
(1944 – 2018)

Ale pamätajte, prosím, na zákon, akým sa riadime.
Skonštruovali nás tak, že nemáme pochopenie pre lož...

Tajomstvo strojov
Rudyard Kipling

1

Poháňala nás nádej živená nábožnou túžbou, svätý grál vedy. Mali sme cieľ vznešený aj prízemný – zopakovať mýtus stvorenia aj monštruózny akt sebalásky. Len čo nadišiel vhodný čas, neostalo nám iné ako snažiť sa uskutočniť vlastné sny a potom sa vyrovnávať s následkami. Vzletnejšie a elegantnejšie, chceli sme uniknúť vlastnej smrteľnosti, konfrontovať sa s Bohom, alebo ho dokonca nahradiť dokonalou bytosťou. Presnejšie, túžili sme vynájsť svoju vylepšenú, modernú podobu, aby sme sa neskôr mohli nadchýnať vlastným vynálezom, uveličením svojím majstrovským dielom. V istú jeseň dvadsiateho storočia sme konečne urobili prvý krok k splneniu odvekeho sna ľudstva, k začiatku dlhej lekcie, počas ktorej zistíme, že akokoľvek sme zložití, akokoľvek ťažké je opísať aj naše najjednoduchšie činnosti a spôsoby existencie, možno nás napodobniť a zdokonaľiť. A ja, mladý muž, som bol očitým svedkom, bol som medzi prvými zapálenými adoptívnymi rodičmi za toho chladného úsvitu.

Umelý človek sa stal ošúchanou témou dávno pred svojím vznikom, a tak keď sa konečne zjavil, podaktorí z nás sa netajili sklamaním. Ľudská predstavivosť, pominuteľnejšia než dejiny či technologický pokrok, už vykreslila takúto budúcnosť v knihách, filmoch či televíznych inscenáciách, akoby nás ľudskí herci kráčajúci so skleným pohľadom, s mechanickými pohybmi hlavy a meravým chrbtom mohli pripraviť na spolužitie s našimi bratancami.

Sám som patrila v tomto zmysle k optimistom, navyše mi nahrala šťastná náhoda v podobe nečakane získaných finan-

cií po smrti mojej matky a predaji rodinného domu; vysvitlo, že stojí na exkluzívnych pozemkoch, kde sa chystá developerská výstavba. Prvý životaschopný umelý človek s akým-takým intelektom a výzorom, presvedčivou motorikou a mimikou bol na predaj týždeň predtým, ako sa britská námorná jednotka Task Force vydala na svoju beznádejnú falklandskú misiu. Adam ma stál 86-tisíc libier. Priviezol som si ho domov v prenajatej dodávke, do neútulného bytu vo štvrti North Clapham na juh od Temže. Bezpochyby ľahkovážny krok, no popchla ma k nemu informácia, že Sir Alan Turing, vojnový hrdina a najväčší génus digitálneho veku, sa stal vlastníkom rovnakého modelu. Zrejme ho chcel rozobrať v laboratóriu a dôkladne preskúmať mechanizmus.

Dvanásť výrobkov prvej série pomenovali Adam, trinásť Eva. Otrepané, zhodla sa verejná mienka, no komerčne úspešné. Keďže veda spochybnila pojem biologickej rasy, prvých dvadsaťpäť modelov zastupovalo širokú paletu etník. Kolovali chýry, ba aj ponosy, že Arab sa nedá rozoznať od Žida. Náhodné programovanie, takisto ako životné skúsenosti, dávali každému voľnú ruku vo výbere pohlavia. Evy sa vypredali na konci prvého týždňa. Mój Adam vyzeral na prvý pohľad ako Turek alebo Grék. Vážil sedemdesiatsedem kíľ, musel som teda poprosiť Mirandu, susedku z horného bytu, aby mi pomohla preniesť ho z ulice na jednorazových nosidlách, súčasť kúpy, do domu.

Začal som nabíjať Adamove batérie, uvaril som nám kávu a potom som sa pohrúžil do podrobného štyristosedemdesiatstranového návodu na internete. Väčšine textu som rozumel. Adama však dávalo dokopy niekoľko konštrukčných tímov, preto mal miestami čaro nezrozumiteľnej nadrealistickej básne. „Odklopte horný kryt vesty senzora B347k a získate výstup na základnú dosku, aby ste mohli zobrazovať rozličné odtiene nálad.“

Nakoniec sedel nahý so zatvorenými očami a zvyškami kartónového a polystyrénového balenia na členkoch za ma-

lým stolom v mojej jedálni, zo vstupného otvoru na pupku mu vychádzal čierny nabíjací káblík, zastrčený do trinásťampérovej zásuvky v stene. Nabíjanie trvá šesťnásť hodín. Potom nasledujú aktualizácie a nastavenie osobných preferencií. Chcel som s ním nadviazať kontakt čím skôr, a Miranda takisto. Nevedeli sme sa dočkať jeho prvých slov ako netrpezliví mladí rodičia. V hrudníku nemal zabudované nič také banálne ako mikrofón. Zo správ prekypujúcich vzrušením sme sa dozvedeli, že vydáva zvuky pomocou dychu, jazyka, zubov a podnebia. Jeho pokožka mala už teraz živý nádych, bola teplá a hebká na dotyk ako detská ritka. Miranda sa dušovala, že zaklipkal mihalnicami. Ja som bol presvedčený, že na príčine sú vibrácie vlakovej súpravy metra tridsať metrov pod nami, ale nechal som si to pre seba.

Adam nebol sexuálna hračka. Bol však schopný sexuálneho výkonu, lebo ho vybavili funkčnými sliznicami, v činnosti sa udržiavali pollitrom vody denne. Kým sedel za stolom, všimol som si, že je neobrezaný, viac ako slušne obdarený a na ohanbí má husté ochlpenie. Nový, pokročilý model umelého človeka zrejme odrážal chúťky a vkus mladých tvorcov štandardného kódu. Adamovia a Evy mali budiť dojem ozajstných živých ľudských bytostí.

Odporúčali ho ako spoločníka, intelektuálne zdatného protivníka, priateľa a dievča na všetko, ktorý dokáže umývať riad, postieľať a „uvažovať“. Každý okamih svojej existencie, všetko, čo počuje a vidí, si vie uložiť do pamäti a zužitkovať, keď treba. Nemohol ešte riadiť auto, plávať, sprchovať sa ani vyjsť do lejaka bez dáždika či obsluhovať reťazovú pílu bez dozoru.

Pokiaľ ide o výdrž, vďaka elektrotechnickému pokroku dokázal zabehnúť sedemnášť kilometrov bez dobitia za dve hodiny alebo konverzovať bez prestávky dvanásť dní pri rovnakej spotrebe energie. Životnosť – dvadsať rokov. Bol pevne stavaný, mal široké plecia, tmavú pleť, husté čierne vlasy začesané dozadu; úzka tvár s mierne zakriveným nosom vyžarovala prenikavú inteligenciu, oči tienené mihalnicami pôso-

bili zasnene. Sledovali sme, ako tuho stisnuté, mŕtvolne biele pery so žltkastým nádychom pozvoľna nadobúdajú syty, živý odtieň a v kútikoch sa trochu uvoľňujú. Miranda vyhlásila, že jej pripomína „prístavného robotníka z Bosporu“.

Pred nami sedela najnovšia hračka, odveký sen, triumf ľudstva – alebo jeho anjel smrti. Neobyčajne vzrušujúca, ale aj frustrujúca. Šestnásť hodín čakania a pozorovania bolo viac ako dosť. Po raňajkách mal byť Adam nabitý a pripravený.

Bol zimný podvečer. Urobil som hrianku a vypili sme ďalšiu šálku kávy. Miranda, doktorandka sociálnej histórie, poznamenala, že by nedbala, keby tu teraz sedela nedospelá Mary Shelleyová a pozorovala spolu s nami, ako sa prebúdzajú tento pekný počerný mladý muž, napohľad celkom iný ako netvor Frankenstein. Odvetil som, že obe tieto bytosti majú spoločné jedno: túžbu po životodarnej sile elektriny.

„Takisto ako my,“ povedala, akoby narážala iba na nás dvoch, a nie na elektronicko-chemicky nabité ľudstvo.

Miranda mala dvadsaťdva, na svoj vek bola vyspelá a mladšia odo mňa o desať rokov. Z hľadiska dlhšej perspektívy nás nespájala hlboký vzťah. Obaja sme boli opojne mladí. Nazdával som sa však, že ja sa nachádzam v inom životnom štádiu. Časy školometského vzdelávania som mal dávno za sebou, takisto ako profesionálne, finančné a osobné neúspechy. Sám seba som pokladal za cynika priveľmi zoceleného životom pre chutné dievča, ako bola Miranda. Aj keď s tými svetlohnedými vlasmi, podlhovastou chudou tvárou a očami – často ich prižmurovala, aby potlačila radosť – bola pekná ako obrázok a vo chvíľach určitého duševného rozpoloženia som na ňu pozeral s obdivom, včas som sa rozhodol obsadiť ju do roly prívetivej sympatickej susedky. Mali sme spoločnú vstupnú halu a jej malý byt bol rovno nad mojím. Sem-tam sme si vypili spolu kávu a zhovárali sa o ľudských vzťahoch, politike a podobne. Svojím nekompromisne neutrálnym postojom budila dojem, že nijaká z týchto tém jej neprekáža. Zdalo sa, že popoludnie strávené so mnou v príjemne dôvernom ovzduší

berie ako družnú debatu vo všetkej cudnosti. V mojej spoločnosti sa očividne cítila uvoľnene a dospel som k názoru, že sex by všetko iba skomplikoval. Zostali sme dobrými priateľmi. Mala však v sebe čosi tajnostkárské či zdržanlivé. Možno som bol zaľúbený celé mesiace a ani som si to neuvedomil. Neuvedomil? Aké priehľadné!

So zjavnou neochotou sme sa dohodli, že načas necháme Adama tak, ako je, a rozlúčime sa. Miranda mala na sever od rieky seminár a ja som musel napísať pár emailov. Digitálna komunikácia na začiatku sedemdesiatych rokov strátila zdанlivé výhody a stala sa každodennou otravnou rutinou. Takisto ako preplnené špinavé vlaky dosahujúce štyristokilometrovú rýchlosť za hodinu. Softvér na rozpoznávanie hlasu, zázrak päťdesiatych rokov, keď celé populácie venovali niekoľko hodín denne osamelej samovrave, sa dávno stal prežitkom. Zladenie mozgu a stroja, plané ovocie optimizmu šesťdesiatych rokov, mohlo nadchnúť nanajvýš malé dieťa. Tovar, na ktorý ľudia vystávali v rade celý víkend, nebol po šiestich mesiacoch o nič zaujímavejší ako ponožky na nohách. A helmy na zvyšovanie rozlišovacej schopnosti či hovoriace chladničky, ktoré rozoznávali pachy? Tie postihol osud podložky na myš, Filofaxu, elektrického noža či súpravy na fondue. Budúcnosť nespomalila. Naše dômyselné nové hračky zhrdzaveli, skôr než sme si ich stihli priniesť domov, a život šiel ďalej.

Zunuje sa nám aj Adam? Nie je ľahké diktovať emaily do počítača a zároveň potláčať návaly výčitiek svedomia konzumenta. Odlišní ľudia s odlišným uvažovaním nás dozaista budú stále fascinovať. Keďže umelí ľudia sa nám začali čoraz väčšmi podobať, napokon sa stali ľudskými bytosťami ako my a nakoniec čímsi viac, nezunujú sa nám nikdy. Určite nám budú prinášať nové a nové prekvapenia. Môžu nás sklamať spôsobmi, o akých dnes ani nechytujeme. Výsledkom môže byť katastrofa, ale rozhodne nie nuda.

Bol som otrávený, že si musím preštudovať príručku pre užívateľa. Nevedel som sa zbaviť predsudku, že nemá význam

držať doma stroj, ak jeho používanie nevyplýva už zo samej funkcie výrobku. Verný staromódnemu zvyku, impulzívne som vytlačil návod a pohľadal zakladač. Popritom som neprestal diktovať emaily.

Nepáčilo sa mi, že som „užívateľ“. Adam ma predsa môže sám informovať o všetkom, čo sa mám o ňom dozvedieť. Manuál v mojich rukách sa náhodne otvoril na štrnástej kapitole. Text v angličtine znel jednoducho: nastavenia; osobnostné parametre. Nasledovali nadpisy. Ústretovosť. Extroverzia. Ochota získavať nové skúsenosti. Svedomitosť. Emocionálna stabilita. Poznal som ten zoznam. Model Päť faktorov. V absolventovi humanitných vied takto zredukované kategórie vzbudzovali podozrenie, no kamarát psychológ ma poučil, že každý z týchto faktorov má veľa podskupín. Prebehol som ďalšiu stranu a zistil som, že si môžem vybrať z viacerých možností na stupnici od jednej k desiatim.

Rátal som s priateľom. Bol som pripravený privítať Adama ako hosťa v dome, ako neznámeho človeka, ktorého spoznám časom. Predpokladal som, že bude optimálne nastavený. Priemyselné nastavenie – dnešné synonymum osudu. Všetci priatelia, príbuzní či známi mi vpadli do života nejakou nastavením, s vlastnou nezameniteľnou históriou génov a prostredia. Od svojho finančne nákladného nového priateľa som očakával to isté. Prečo to nechávať na mňa? Samozrejme, odpoveď bola jednoznačná. Medzi nami sa nájde málo optimálne nastavených jedincov. Láskavý Ježiš? Skromný Darwin? Jeden prípad za tisícosemsto rokov. Aj keby som poznal najlepšie, najmenej škodlivé parametre ľudskej osobnosti, čo bolo vylúčené, svetoznáma korporácia s nepoškvrnenou povestou si nemôže dovoliť nepodarok. *Caveat emptor*. Breme no zodpovednosti nesie zákazník.

Boh kedysi obdaril Adama plnohodnotnou družkou s určitými vlastnosťami. Ja som si musel stvoriť spoločníka sám. Bol tu napríklad pojem extroverzia s podskupinou odstupňovaných insitných výrokov. Na začiatku stálo: *Je rád stredobo-*

dom a dušou spoločnosti. Vie zabaviť druhých a má vodcovské schopnosti. Naspodku zasa: Necíti sa dobre medzi ľuďmi a Uprednostňuje samotu. V strede: Rád sa zabaví, ale je najšťastnejší, keď príde domov. Takisto ako ja. Mám však stvoriť svojho dvojníka? Keby som si vybral z prostriedku každého stĺpca, mohla by vzniknúť beztvárna, nevyhranená osobnosť. Extrovertnosť mala zjavne aj svoje antonymá. Nasledoval dlhý zoznam prídavných mien s prázdnyimi štvorčkami, ktoré bolo treba zaškrtnúť: otvorený, hanblivý, emotívny, radorečný, zdržanlivý, vystatovačný, skromný, odvážny, energický, náladový. Nechcel som nič z toho, či v jeho alebo vlastnom záujme.

Okrem bleskurýchlych, nerozvážnych rozhodnutí som väčšinu svojho života, najmä vo chvíľach samoty, vegetoval v čomsi podobnom neutrálnemu duševnému rozpoložení, moja osobnosť, či ako to nazvať, zamrzla v stave akéhosi napätého očakávania. Nebol som ani prchký, ani zdržanlivý. Bol som jednoducho prítomný, vykonával som si každodenné povinnosti, ani spokojný, ani rozmrzený, uvažoval som o obede či sexe, zízal na televíznu obrazovku, sprchoval som sa. Občasné návaly nostalgie nad minulosťou, chvíľkové chmúrne predtuchy budúcnosti či súčasnosť som si uvedomoval skôr len v ľahko vnímateľnej zmyslovej sfére. Kedysi psychológia skúmala nesčíselné možnosti vykoľajenia ľudskej mysle, dnes sa zamerala na to, čomu sa hovorí bežné city či pocity, od radosti až po žiaľ. Uniká jej však rozsiahla oblasť každodenného života: pri absencii chorôb, hladomoru, vojny či iných stresujúcich faktorov sa veľká časť ľudskej existencie odohráva v neutrálnej zóne dôverne známej záhrady, no ťažko obsiahnuť tú sivú, nenápadnú časť, ktorá hneď upadne do zabudnutia.

Vtedy som ešte nemohol vedieť, že ani táto široká škála možností výberu nebude mať na Adama výraznejší vplyv. Hlavným určujúcim činiteľom bolo *machine learning*, strojové učenie. Uživatelská príručka poskytovala iba ilúziu vplyvu a kontroly, iluzórnu predstavu rodičov o osobnosti potomka. Trik, ako vytvoriť puto medzi zákazníkom a kúpeným tova-

rom, a zároveň právna poistka pre výrobcu. „Neponáhľajte sa,“ nabádalo kupca odporúčanie v návode. „Vyberajte uvažlivo, aj niekoľko týždňov, ak bude treba.“

Po polhodine som Adama znovu skontroloval. Nič nové. Ďalej sedel nehybne za stolom, ruky vyložené pred sebou, oči zatvorené. Iba jeho uhľovočierne vlasy možno nadobudli väčší objem a lesk – akoby práve vyšiel spod sprchy. Pristúpil som bližšie, a hoci ešte nedýchal, na svoje potešenie som na ľavej strane prs zachytil rytmické chvenie, pravidelný pokojný pulz, asi jeden úder za sekundu, usúdil laik vo mne. Nádejný začiatok. V žilách mu neprúdila krv, ktorú by srdcovo-cievny systém rozvádzal po tele, ale simulácia sa neminula s účinkom. Moje pochybnosti trošičku opadli. Cítil som sa ako Adamov ochranca, hoci som vedel, že je to absurdné. Vystrel som ruku, priložil mu ju na srdce a pocítil som pokojný jambický tep. Čosi mi hovorilo, že som mu narušil súkromný priestor. Vitálnym znakom sa dalo ľahko uveriť. Teplá pokožka, pevné a pružné svalstvo pod ňou – rozum mi vravel, že sú z plastu, ale hmat, že sa dotýkam živého tvora.

Bolo desivé stať pri chlapovi nahom ako novorodenec a zápašiť s tým, čo viem, a s tým, čo cítim. Pristúpil som k nemu od chrbta, aby som sa mu neocitol v zornom poli a aby nevidel, ako stojím nad ním, veď mohol kedykoľvek otvoriť oči. Šija a chrbát samý sval, na pleciach tmavé ochlpenie. Svaly na zadku ihrali v konkávnej súhre. Pod nimi vystupovali hrčovité lýtky aktívneho športovca. Nechcel som supermana. Opäť ma zamrzelo, že Evy sa minuli, keď som prišiel na rad.

Cestou von z kuchyne som zastal, obzrel sa a zažil okamih, aké vedia človeka úplne rozhodiť, lebo odrazu si uvedomí niečo, čo bije do očí, a s náhlým pocitom absurdity pochopí, čo vie už dávno. Stuhol som s rukou na guľatej kľučke. K tomuto nečakanému odhaleniu bezpochyby prispela Adamova nahota a fyzická prítomnosť, no v tej chvíli som nepozeral naňho. Pozeral som na maselníčku. A na dva tanieri a dve šálky, dva nože a dve lyžičky ležiace na stole. Na zvyšky dlhé-

ho popoludnia s Mirandou. Na dve drevené stoličky odtiahnuté od stola, stojace družne oproti sebe.

Zblížili sme sa za posledný mesiac. Naše rozhovory sa niesli v nenútenom, bezstarostnom tóne. Zistil som, ako veľmi mi na nej záleží a ako ľahko ju môžem stratiť. Mal som jej už niečo povedať. Pokladal som ju za samozrejmosť. Mohla medzi nás vstúpiť akákoľvek nešťastná náhoda či osoba, spolužiak alebo kto. Jej tvár, hlas, vystupovanie, zdržanlivosť a jasnozrivosť som prežíval veľmi intenzívne, aj keď nebola nablízku. Dotyk jej dlane vo svojej ruke, jej roztržitú ustarostenosť. Áno, veľmi sme sa zblížili, a ani som si nevšimol, ako sa to stalo. Bol som hlupák. Musím jej to povedať.

Vrátil som sa do pracovne, slúžila mi aj ako spálňa. Od písacieho stola k posteli bolo dosť miesta, aby som sa mohol medzi nimi prechádzať. Pomyslenie, že nevie o mojich citoch, ma napĺňalo úzkosťou. Ak ich priznám, môžem sa dostať do trápnej a nebezpečnej situácie. Bola mi susedou, priateľkou, priam sestrou. Zdôverím sa niekomu, koho poznám len povrchné. Bude musieť vystúpiť spoza zásteny alebo odhodiť masku a siahne po výrazoch, aké som z jej úst ešte nepočul. *Strašne ma to mrzí... Mám ťa veľmi rada, ale...* Alebo bude zhrozená. Nedá sa však ani vylúčiť, že bude plesať od radosti, keď si vypočuje, čo dlho túžila počuť alebo priznať, keby sa nebála odmietnutia.

Zhodou okolností obaja sme boli práve bez záväzkov. Určite o tom uvažovala – o nás dvoch. Nie je to iba prázdne fantazírovanie. Budem musieť vyložiť karty. Nezniesiteľné. Nevyhnutné. Takto sa to striedalo v čoraz kratších intervaloch. Rozrušený som opäť zamieril do vedľajšej miestnosti. Na Adamovi som nepobadal žiadnu zmenu, keď som náhlivo prešiel popri ňom k chladničke; ostalo tam ešte pol fľaše bieleho bordeaux. Usadil som sa naproti nemu a zdvihol pohár. Na lásku. Tentoraz ma nezaplavila neha. Videl som ho, aký je naozaj, bezduchý výrobok, pulz iba pravidelný elektrický výboj a teplá pokožka čistá chémia. Pri aktivácii mu nejaké mikroskopické zotrvačnickové zariadenie mechanicky otvorí

oči. Navonok sa bude zdať, že ma vidí, no v skutočnosti bude slepý. Nielen slepý. Zapojenie ďalšieho systému sa zdanlivo postará o dýchanie, ale nevdychne mu život. Kto môže vedieť lepšie, čo je život, ak nie čerstvý zaľúbenec?

Za dedičstvo po mame som si mohol kúpiť dom severne od rieky vo štvrti Notting Hill alebo Chelsea. Možno by sa tam Miranda presťahovala so mnou. Bolo by tam miesta až-až na všetky jej knihy, teraz uskladnené v debnách v garáži jej otca v Salisbury. Uvidel som budúcnosť bez Adama, budúcnosť, o akej som sníval až dovčera: mestská záhrada, vysoké stropy s ozdobnými sadrovými rímsami, antikorová kuchyňa, večere doma so starými kamarátmi. Všade hŕby kníh. Čo teraz? Mohol som tú vec, teda Adama, vrátiť alebo prediť cez internet s malou stratou. Zagánil som naňho. Dlane mal ešte vždy na stole, tvár s jastrabími črtami sa skláňala nad rukami. Aby čert vzal moju hlúpu posadnutosť technikou! Ďalšia súprava na fondue. Najvyšší čas vstať od stola, skôr než sa ožobráčim jediným úderom otcovho starého tesárskeho kladiva.

Nevypil som ani pohár vína a vrátil som sa do spálne, aby som sa trochu rozptýlil obchodovaním na ázijských burzách. Celý čas som ťažoval uši, či nad sebou nezačujem kroky. Neskôr som dlho do noci pozeral televíziu, aby som neprepásoľ nič zo správ o britskej námornej úderke, čo sa zakrátko vydá na osemtisíc míľovú plavbu oceánom, aby znovu obsadila územie, ktoré sme vtedy volali Falklandské ostrovy.

Vo veku tridsiatich dvoch rokov som bol na mizine. Dedičstvo po matke, premárnené na pochybnú hračku, bolo iba časťou môjho trápenia – hoci príznačnou. Zakaždým, keď sa mi podarilo prísť bez vlastného pričinenia k peniazom, hneď boli fuč; urobil som z nich zázračný ohňostroj, napchal ich do cylindra a vytiahol z neho moriaka. Neraz – neplatí to v poslednom prípade – som mal v pláne vyčariť z klobúka čo najväčšiu sumu pri minimálnom úsilí. Odjakživa ma lákali kadejaké machinácie, pokútne triky, úskoky a všelijaké figle. Mal

som rád veľkolepé, oslnivé gestá. Iní s nimi bodovali. Požičiaval si peniaze, investovali do zaujímavých projektov a neprišli o majetok, ani keď museli splácať dlhy. Alebo mali prácu, napredovali vo svojom odbore ako kedysi ja a bohatli pomalšie, no rovnomerným tempom. Ja som sa medzitým zaoberal špekulovaním s cudzími peniazmi a klesol som na úroveň „nóbl“ stroskotanca v dvoch zatuchnutých prízemných miestnostiach v nezáživnej, zapadnutej štvrti na juhu Londýna s bludiskom eduardovských uličiek radovej zástavby medzi Stockwellom a Claphamom.

Vyrastal som na dedine neďaleko Stratfordu v grófstve Warwickshire ako jediné dieťa hudobníka a vidieckej zdravotnej sestry. Na rozdiel od Mirandy moje detstvo by sa dalo označiť ako kultúrne podvyživené. Nemal som čas ani priestor na knihy, a už vonkoncom nie na hudbu. Veľmi skoro som sa začal zaujímať o elektroniku, ale skončil som s akademickým titulom v odbore antropológia na bezvýznamnej univerzite na juhu grófstva Midlands. Presedlal som na právo a po získaní odbornej kvalifikácie som sa špecializoval na dane. Asi týždeň po dovŕšení dvadsiaticich deviatich rokov ma vylúčili z komory a len-len som sa vyhol krátkemu pobytu za mrežami. Stačilo sto hodín vo funkcii sociálneho pracovníka, aby som dospel k presvedčeniu, že pravidelná práca nie je pre mňa. Čosi mi kvaplo z knihy o umelej inteligencii, ktorú som narýchlo zosmolil, ale o všetko ma pripravila lákavá vidina vynálezu pilulky na predĺženie života. Slušne som zarobil na predaji nehnuteľnosti – o všetko ma pripravila vidina spojená s požičiavaním áut. Zdedil som nemalú hotovosť po svojom najobľúbenejšom strýkovi, zbohatol vďaka patentu na tepelné čerpadlo – o všetko ma pripravila vidina spojená so zdravotným poistením.

Vo veku tridsiatich dvoch rokov som sa držal nad vodou vďaka internetovému obchodovaniu s cennými papiermi a menami. Utópia ako všetko ostatné. Sedem hodín denne som sklonený nad klávesnicou počítača nakupoval, predá-